

imejl: kapijabooks@gmail.com

instagram: [kapijabooks_publishing](https://www.instagram.com/kapijabooks_publishing)

fejsbuk: [Kapija books izdavaštvo](https://www.facebook.com/Kapija%20books%20izdava%C5%A1tvo)

Kapija books

Naslov originala:

Edith Nesbit
Five children and It

Autor ilustracija: Danijel Jovanović

Ovaj roman deo je svetskog javnog književnog dobra.
Translation copyright © za ovo izdanje 2025, Kapija books

ISBN 978-86-82876-02-1

Kapija books
Beograd, 2025.

Petoro dece i stvor

Edit Nezbit

Preveo
Danijel Jovanović

Kapija books

*Za
Džona Blanda*

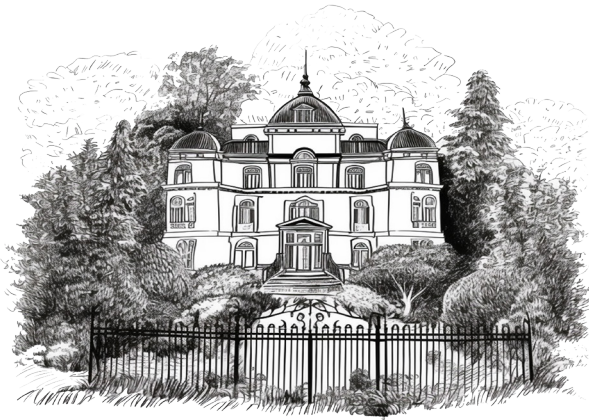
*Jagnje moje, jako mali ti si,
Da čitaš uopšte naučio nisi,
A ipak štampana knjiga nikada ne izdrži
Ono što tvoja hitra ruka ume da joj pruži.
Stoga, iako ova knjiga za tebe je,
Dopusti majci da na policama drži je
Dok ne naučiš da čitaš. O kako vreme leti,
Taj dan prebrzo će doći, bože sveti!*

Petoro dece i stvar

Poglavlje I Lepi kao slike

Kuća je bila udaljena tri milje od stanice, ali nije prošlo ni pet minuta zveketanja prašnjavih iznajmljenih kočija, a deca su već počela da izbacuju glave kroz prozore i da govore: „Zar nismo već stigli?” I svaki put kada bi prošli pored neke kuće, što nije bilo često, svi bi povikali: „Oh, je li ovo to mesto?” Ali nikada nije bilo, sve dok nisu stigli do samog vrha brda, tik nakon što biste prošli kamenolom krede i pre nego što biste došli do šljunkare. Tu se ukazala bela kuća sa zelenom baštom i voćnjakom iza, a majka je objavila: „Stigli smo!”

„Kako je samo bela ova kuća”, rekao je Robert.

Edit Nezbit

„A pogledaj ruže”, rekla je Antea.

„I šljive”, rekla je Džejn.

„Zbilja je pristojna”, priznao je Ćirilo.

Beba je rekla, „Hoćem šetam”, a kočija se zaustavila uz poslednji zveket i trzaj.

Svi su zadobili po gurku u koprcanju i žurbi da se izađe iz kočija istog trenutka, ali to izgleda nikome nije smetalo. Majka, sasvim neuobičajeno, nije žurila da izađe, pa se čak i kad je istupila laganim koracima bez ikakvog štrećanja, činilo da želi da nadgleda unošnje kutija i da plati vozaču, umesto da se pridruži prvoj veličanstvenoj jurnjavi po bašti i voćnjaku i po trnovitoj, čičkovitoj, džombastoj, zamršenoj divljini izvan slomljene kapije i isušene fontane pored kuće. Međutim, deca su za promenu bila mudrija. To zapravo uopšte nije bila lepa kuća. Bila je posve obična, a majka je smatrala da je bila prilično neprikladna, i bila je zbilja iznervirana činjenicom da tamo nije bilo polica, a kamoli ormarića na svom mestu, uzgred budi rečeno. Otac je govorio da je olovo na krovu i snalaženje po njemu bilo prava noćna mora za arhitekta. Ipak, kuća se nalazila duboko u selu i bez drugih kuća na vidiku, a deca su dve godine provela u Londonu, bez i jednog jedinog odlaska na more, pa čak ni na jednodnevnu ekskurziju, tako da im se bela kuća činila kao vilinska palata postavljena usred zemaljskog raja. Jer London je kao zatvor za decu, posebno ako njihovi prijatelji ne pripadaju bogatom svetu.

Naravno da tamo ima prodavnica i pozorišta, da su tamo Maskelin i Kuk¹, i mnoge druge stvari, ali ako ste siromašni, onda vas ne vode često u pozorišta, i ne možete kupiti stvari u radnjama, a

1 Popularni mađioničari u Londonu u prvoj polovini 20. veka, najpoznatiji po trikovima koji su uključivali levitiranje. (prim.prev.)

Petoro deca i stvar

London nema ništa od stvari kojima bi se deca mogla igrati, a da ne povrede sebe ili ne slome tu stvar, kao što su, recimo, drveće i pesak i šuma i voda. I gotovo sve u blizini Londona ima pogrešan oblik – samo prave linije i ravne ulice, umesto da je sve čudnog oblika, kao što su stvari u selima. Svako drvo je drugačije, kao što znate, a sasvim sam sigurna da vam je neka naporna osoba rekla da na svetu ne postoje dva potpuno ista klasa trave. Ali na ulicama gde klasje trave ne raste, sve liči jedno na drugo. Upravo zbog toga su mnoga deca koja žive u gradovima krajnje nevaljala. Oni ne znaju šta im fali, a ništa više ne znaju ni njihovi očevi, majke, tetke, ujaci, rođaci, vaspitači, učiteljice, i dadilje, ali ja znam. A sada znaš i ti. Deca u selima su ponekad nevaljala, takođe, ali iz posve drugačijih razloga.

Deca su temeljno istražila bašte i pomoćne zgrade pre nego što su ih pohvatali i očistili kada je bilo vreme za čaj, i sasvim su jasno videli da im je suđeno da budu srećni u ovoj beloju kući. To su mislili od prvog trenutka, ali kad su iza kuće pronašli deo prekriven jasminom i njegovim belim cvetovima, koji je mirisao poput bočice najskupljeg parfema koji je ikada nekome darivan kao rođendanski poklon, i kada su videli travnjak, sav zelen i mekan, posve drugačiji od braonkaste trave u baštama Kamden Tauna², i kada su pronašli staju sa potkrovljem u kome je još bilo malo sena, bili su gotovo sigurni. Ali kada je Robert pronašao slomljenu ljuljašku i skršio se sa nje i zadobio čvorugu veličine jajeta, a Ćirilo prikleštio prst na vratima sanduka koji je napravljen za zečeve, ukoliko ih ikada budu nabavili, više nisu imali ni najmanju sumnju.

Najbolji deo bilo je to što nisu postojala pravila oko toga gde ste smeli da idete i šta ste mogli da radite. U Londonu gotovo sve nosi

2 Deo Londona iz koga dolaze junaci ove priče. (prim. prev.)

Edit Nezbit

natpis: „Ne diraj”, iako je nalepnica nevidljiva, podjednako je loše zato što znate da je tu, ili ako ne znate, neko će vam vrlo brzo na to ukazati.

Bela kuća je bila na kraju brda, sa šumom iza sebe, sa kame-nolomom sa jedne i šljunkarom sa druge strane. Dole, u dnu brda, prostirala se ravnica sa belim zgradama čudnih oblika gde su ljudi palili kreč, sa velikom crvenom pivarom i drugim kućama, a kada bi se veliki dimnjaci pušili, a sunce zalazilo, dolina bi izgledala kao da je bila prekrivena zlatnom izmaglicom, a krečnjače i kuće za sušenje hmelja svetlucale bi i blistale nalik drevnim gradovima iz Arapske noći.

Sada kad sam počela da vam pripovedam o tom mestu, osećam da bih mogla da nastavim i pretvorim ovo u najzanimljiviju priču o sasvim običnim stvarima koje su deca radila, baš poput stvari koje vi sami radite, znate već, i vi biste poverovali u svaku reč, a kada bih pričala o tome kako su deca naporna, kao što ste i vi ponekad, vaše tetke bi možda olovkom na ivicama priče napisale: „Potpuno istinito!” ili „Verodostojno!” i vi biste se vrlo verovatno iznervirali kada biste to videli. Zato ću vam ispričati samo zbilja neverovatne stvari koje su se dogodile, pa ćete moći da odložite knjigu bez brige, jer je malo verovatno da će tetke i ujaci na ivicama ove priče napisati da je nešto „Potpuno istinito!” Slaba je vajda da odrasli poveruju u zbilja čudesne stvari, osim ako nemaju ono što oni nazivaju dokazom. Međutim, deca bi poverovala gotovo u bilo šta, a odrasli to znaju. Zbog toga vam govore da je Zemlja okrugla poput pomorandže iako jasno možete da vidite da je ravna i džombasta, i da se Zemlja vrti oko Sunca, iako svakodnevno možete da vidite da se Sunce ujutru uzdiže i odlazi da spava uveče kao pravo dobro sunce, a Zemlja zna gde joj je mesto, te leži mirna poput miša. Ipak usuđujem se da kažem da vi verujete u sve to o Zemlji i Suncu, pa će vam onda biti jednostavno da poverujete da

Petoro dece i stvar

su Antea i Ćirilo i ostala deca pronašla vilenjaka nakon nedelju dana boravka u ovom selu. Oni su ga bar tako zvali, jer je on tako sam sebe nazivao, a on je svakako najbolje znao iako nije bio sličan nijednom stvoru kog ste videli, i o kom ste slušali ili čitali.

Bilo je to u šljunkari. Otac je morao iznenada da otputuje poslom, a majka je otišla da bude sa bakom koja je bila bolesna. Oboje su otišli u velikoj žurbi, a nakon što su otišli, kuća se činila užasavajuće tihom i praznom, a deca su lutala iz sobe u sobu i preturala po komadićima papira i končića koji su još nepočišćeni ležali po podu nakon pakovanja, i želela da imaju šta da rade. Ćirilo je bio taj koji je rekao:

„Hajde da uzmemo lopate i kopamo po šljunkari. Možemo da se pretvaramo da smo na moru.”

„Otac je rekao da je to nekada i bila obala”, rekla je Antea. „Kazao je da tamo ima školjki starih hiljadu godina.”

I tako su otišli. Naravno ranije su dolazili do ivice šljunkare i virili preko, ali nikada nisu sišli do nje iz straha da bi otac mogao da im kaže da se tamo ne sme igrati, a isto je bilo i sa kamenolomom. Ta šljunkara nije zaista opasna ako ne pokušavate da se penjete po ivicama, već idete sigurnom stazom oko nje, onako kako bi išla kolica.

Svako dete nosilo je svoju lopatu, a Jagnje su nosili na smenu. On je bio beba, a Jagnje su ga zvali zbog toga što je „bee” bila prva reč koju je izgovorio. Anteu su zvali Pantera, što zvuči luckasto kad pročitate, ali kad izgovorite, pomalo vam zazvuči kao njeno pravo ime.

Šljunkara je bila dugačka i široka. Trava je rasla svuda po njenim ivicama sa suvim nanizanim divljim cvećem purpurnih i žutih boja. Izgledala je kao džinovski umivaonik. Svuda su bile gomile šljunka sa rupama veličine činija tamo gde je šljunak izvađen, a visoko gore na

Edit Nezbit

strmim stranama bile su male rupe koje su predstavljale mala vrata na malim kućama malih skakavaca.

Deca su naravno sagradila zamak, ali građenje zamka je slaba zabava kada nemate nade da će nadolazeća plima ispuniti kanale i odneti viseće mostove i da će vas sve, ako bude sreće, pokvasiti bar do struka.

Ćirilo je želeo da iskopa pećinu kako bi se u njoj igrao krijumčara, ali su ostali mislili da bi mogao da ih zakopa žive, pa se to završilo kopanjem rupa na sve strane kako bi se zamak povezao sa Australijom. Ova su deca, kao što vidite, verovala da je svet bio okrugao, i da su na drugoj strani dečaci i devojčice u Australiji hodali naopačke, kao muve na plafonu, dok su im glave visile u vazduhu.

Deca su kopala i kopala i kopala, a ruke su im se zagrevale, pocrvenele i napunile se peskom, a lica su im se ovlažila i usijala. Jag-nje je probao da pojede pesak, pa je silno zaplakao kada je shvatio da to, uprkos onome čemu se nadao, nije bio braon šećer, a potom se izmorio i zaspao u toploj velikoj gomili nasred poluzavršenog zamka. Ovo je dalo vremena njegovoj braći i sestrama da vredno rade, pa je rupa koja je uskoro trebalo da izbije u Australiju toliko narasla da je Džejn, koja je imala nadimak Maca, preklinjala ostale da stanu.

„Zamislite da dno rupe iznenada popusti”, kazala je, „i da se sada isprevrćete među malim Australijancima, pa sav ovaj pesak bi im upao u oči.”

„Da”, rekao je Robert, „a oni bi nas mrzeli, i gađali kamenjem, i ne bi nam dozvolili da vidimo kengure, ni oposume, ni eukaliptus, ni nojeve, niti bilo šta drugo.”

Ćirilo i Antea su znali da Australija nije bila baš tako blizu, ali

